

Αντώνης Σαμαράκης

ΑΙΡΝΟΥΜΑΙ

Δ Ι Η Γ Η Μ Α Τ Α

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Αρνούμαι**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Αντώνης Σαμαράκης
ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Χρυσούλα Τσιρούκη
ΕΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιάννης Μπουτέας
ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά, Ελένη Σταυροπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ι. Πέππας ΑΒΕΕ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ηλιόπουλος Θ. – Ροδόπουλος Π. Ο.Ε.

© Ελένη Σαμαράκη, 2013
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2013

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1961
Τριακοστή όγδοη έκδοση: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Ιούνιος 2013

ISBN 978-618-01-0314-4

Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiu Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

Αντώνης Σαμαράκης

ΑΠΝΟΥΜΑΙ

ΟΛΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Σήμα κινδύνου, 1η έκδοση, 1959, 29η έκδοση, 2010
Το λάθος, 1η έκδοση, 1965, 67η έκδοση, 2013
Εν ονόματι, 1η έκδοση, 1998, 19η έκδοση, 1999

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ζητείται ελπίς, 1η έκδοση, 1954, 92η έκδοση, 2013
Αρνούμαι, 1η έκδοση, 1961, 38η έκδοση, 2013
Το διαβατήριο, 1η έκδοση, 1973, 26η έκδοση, 2013
Η κόντρα, 1η έκδοση, 1992, 17η έκδοση, 2010

Ποιήματα, 2008

Αυτοβιογραφία 1919-, 1η έκδοση, 1996, 5η έκδοση, 2000

ΒΡΑΒΕΙΑ

Κρατικό Βραβείο Διηγήματος, 1962
Βραβείο Μυθιστορήματος των «12», 1966
Μεγάλο Βραβείο Αστυνομικής Λογοτεχνίας, 1970 (Γαλλία)
Βραβείο Λογοτεχνίας Ευρωπαϊκά, Βρυξέλλες, 1982
Κρατικό Βραβείο Τεχνών και Λογοτεχνίας, 1995 (Γαλλία)
Σε 33 γλώσσες, σε όλο τον κόσμο * 114 ξένες εκδόσεις

Οδός Ταχυδρομείου

Πήγε και στάθηκε μπροστά στον καθρέφτη. Το μεγάλο οβάλ καθρέφτη που έπιανε το κέντρο της σάλας πάνω στον μπουφέ.

Κοιτάχτηκε, πέρασε στο πρόσωπό του το χέρι του.

«Λοιπόν, θέλω ξύρισμα...» είπε δυνατά σα να ήταν κι άλλος στο δωμάτιο και να είχαν συζήτηση.

Έκανε έτσι το αριστερό του χέρι και είδε το ρολόι του.

«Έξι λεπτά ακόμα, και θα 'ναι ακριβώς δέκα και δέκα».

Ξεκούμπωσε το γιακά του που τον στενοχωρούσε από ώρα.

«Συνεπώς, ελλείπει χρόνου, το ξύρισμα αναβάλλεται».

Πήγε κάτι ακόμα να πει και δεν το είπε, μόνο πήρε από την πίσω τσέπη του παντελονιού την τσατσάρα του και με πολλή προσοχή ίσιωσε τη χωρίστρα του.

Από τον καθρέφτη πήγε στην πόρτα της τραπεζαρίας, έπιασε την μπετούγια να την ανοίξει, αλλά δεν την άνοιξε. Και πήγε στην τρίφυλλη πόρτα της βεράντας.

Τράβηξε λίγο την κουρτίνα και κόλλησε το πρόσωπό του στο τζάμι. Κοίταξε έξω τον κήπο, τα δέντρα, τη στέρνα, τις πολύχρωμες γλάστρες, και πάλι τα δέντρα, το λάστιχο του

ποτίσματος κουλουριασμένο στο χύμα σαν πελώριο φίδι που
καραδοκεί, το σπίτι του σκύλου με την ειδοποίηση:

ΕΔΩ ΜΕΝΩ ΕΓΩ
ΚΑΙ ΔΑΓΚΩΝΩ

Με την ανάσα του θάμπωσε το τζάμι και πήγε να γρά-
φει ένα όνομα... ένα μικρό αγαπημένο όνομα.

Και τον καιρό που ήταν παιδί, που δεν ήταν 25 αλλά
15 χρονών, έτσι και τότε πήγαινε και με την ανάσα του θά-
μπωνε το τζάμι του δωματίου του κι έγραφε ένα όνομα...
ένα μικρό αγαπημένο όνομα.

Πήγε και τώρα να κάνει το ίδιο, να γράφει στο θαμπω-
μένο τζάμι, το ζεστό ακόμα από την ανάσα του, να γράφει
ένα μικρό αγαπημένο όνομα... Αλλά δεν το 'γραψε. Τράβη-
ξε μόνο στο τζάμι μια δυνατή δαχτυλιά.

Πήρε το πακέτο του, είχε μέσα πέντε τσιγάρα ολόκληρα
και δύο μισά. Πήρε ένα, ένα ολόκληρο, άναψε ένα σπίρτο...
Κάποιος σιγοτραγουδούσε στην τραπεζαρία, πρόσεξε να δει τι
τραγούδι ήταν, δεν τα κατάφερε. Το τραγούδι ήταν πολύ σι-
γανό. Κάηκε και το σπίρτο στα δάχτυλά του δίχως ν' ανάψει.

Ξανακοίταξε το ρολόι του.

«Σε τέσσερα λεπτά θα 'ναι δέκα και δέκα», είπε και
πάλι δυνατά.

Άναψε άλλο σπίρτο και τώρα αμέσως το τσιγάρο.

Ακουμπώντας στο κούφωμα της πόρτας, γύρισε προς το
εσωτερικό της σάλας: το βαρύ τετράγωνο τραπέζι, το βάζο
με τα κόκκινα τριαντάφυλλα πάνω στο τραπέζι, οι δύο φα-
θωτές καρέκλες, οι δύο όχι φαθωτές καρέκλες, ο μπουφές
κι ο μεγάλος οβάλ καθρέφτης, η φωτογραφία στον τοίχο,

ΑΡΝΟΥΜΑΙ

ανάμεσα στην πόρτα της τραπεζαρίας και στον μπουφέ...
Πήγε και στάθηκε μπροστά στη φωτογραφία:

ΕΝΘΥΜΙΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΛΕΝΗΣ – 22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1945

Η θεία Ελένη στο κέντρο, όχι ακριβώς στο κέντρο, λίγο προς τα δεξιά, περικυκλωμένη από το συγγενολόι και χαμογελώντας αγγελικά... αγγελικά και ηλίθια.

«Παραπάχυνε τελευταία», είπε. «Θα 'πρεπε βέβαια να δει την πίεσή της».

Ύστερα, με βήματα μεγάλα, κάπως σα να ήθελε να μετρήσει το φάρδος του δωματίου, πήγε από τη φωτογραφία στο παράθυρο, το μοναδικό παράθυρο της σάλας.

Έσκυψε και κοίταξε έξω: ο δρόμος περιχυμένος ήλιο, αυτόν τον ήμερο φιλικό πρωινό ήλιο του Μαΐου.

Στη γωνία, η οξειδωμένη κάπως πινακίδα:

ΟΔΟΣ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Στο 44:

ΕΛΕΓΚΑΝΣ
ΚΟΜΜΩΣΕΙΣ ΣΕ ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΣΤΥΛ
ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΜΙΖΑΝΠΛΙ

Στο 42α:

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΑΞΙΔΙΩΝ Ο ΙΚΑΡΟΣ
ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΔΙ' ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΝ
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΑΜΕΣΟΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1899

Στο 42, η είσοδος της πολυκατοικίας.

Στο 40:

ΜΕΓΑ ΛΑΪΚΟΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ
MON REPOS

Κάτι εσώρουχα στα παράθυρα στον τέταρτο όροφο. Και κάτι άλλα στον τρίτο.

Στον τοίχο, ανάμεσα στην είσοδο της πολυκατοικίας και του MON REPOS, η μεγάλη πολύχρωμη αφίσα:

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ
Πέμπτη 8 Μαρτίου 1945
Ώρα 9.30 μ.μ.

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ
ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ

Μέρος Α΄

W. A. MOZART: Μαγεμένος αυλός (Εισαγωγή)
L. BEETHOVEN: Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα
αριθμ. 3 σε ντο ελ.

Διάλειμμα

Μέρος Β΄

W. A. MOZART: Σερενάτα αριθμ. 5 σε ρε μείζ.

Μπροστά στην αφίσα, στο πεζοδρόμιο, μπρούμυτα στο πεζοδρόμιο, το μεγάλο μαύρο με άσπρες βούλες σκυλί...

Κοίταξε το ρολόι του.

«Και έντεκα!» είπε δυνατά. «Δέκα και έντεκα. Για να κάθομαι και να χαζεύω στο παράθυρο, ένα λεπτό καθυστέρηση!»

Πήγε αμέσως στον μπουφέ και πήρε το μικρόφωνο, το κοίταξε για λίγο, το 'σφιξε στη χούφτα του, η φωνή του ήρθε ζεστή, ζεστή και τρυφερή.

Τον πόλεμο αυτόν τον κάνουμε εμείς για να 'ρθει, όταν τελειώσει ο πόλεμος, ένας καινούργιος κόσμος... ένας κόσμος αλλιώς... ένας κόσμος που θα δώσει σ' όλους τους ανθρώπους ελευθερία και ειρήνη και φωμί.

Στάθηκε, ξανακοίταξε το μικρόφωνο, το ξανάσφιξε στη χούφτα του, τώρα έπρεπε να πει τα ίδια, ακριβώς τα ίδια, η φωνή του ήτανε και πάλι ζεστή, ζεστή και τρυφερή.

Τον πόλεμο αυτόν τον κάνουμε εμείς για να 'ρθει, όταν τελειώσει ο πόλεμος, ένας καινούργιος κόσμος... ένας κόσμος αλλιώς... ένας κόσμος-

Εδώ ήρθε η σφαίρα... Ήρθε από το παράθυρο, μπόρεσε και πέρασε μέσ' από τα σακιά που είχαν φράξει το παράθυρο, κάπου βρήκε μια χαραμάδα, ένα σακί μπόσικο και πέρασε, πέρασε σύριζα στο δεξί του χέρι και πήγε και τσάκισε το βάζο με τα μαραμένα από καιρό κόκκινα γαρίφαλα.

Ό,τι είχε τελειώσει το διάλειμμα και είχε αρχίσει το Β' μέρος της συναυλίας στο Δημοτικό Θέατρο, τη νύχτα της Πέ-

μπτης 8 Μαρτίου 1945, θα ήταν και πέντε λεπτά που είχε αρχίσει, ίσως και περισσότερο, όταν στη μεγάλη, ασφυκτικά πλήρη, αίθουσα έσκασε η είδηση, κάνοντας τέτοια αίσθηση που δε θα 'κανε κι ο πελώριος κρυστάλλινος πολυέλαιος της οροφής αν έπεφτε κείνη τη στιγμή και θρυμματιζότανε πάνω στα κεφάλια των ακροατών. Συγκεκριμένα, η ορχήστρα έπαιζε τη Σερενάτα αριθμ. 5 σε ρε μείζονα του Μότσαρτ, και μάλιστα το πιο παθητικό κομμάτι, το *andante moderato*, όταν έσκασε η είδηση.

Βέβαια, έγινε πανικός, μεγάλος πανικός, καθώς τρέξαν προς τις εξόδους έξαλλοι κι όλοι μαζί οι 1.300 περίπου θεατές. Στον πανικό μέσα, άλλοι φώναζαν χωρίς κανείς να καταλαβαίνει τι φώναζαν, ούτε και οι ίδιοι ήξεραν καλά καλά τι φώναζαν, άλλοι έψαλλαν δυνατά τον Εθνικό Ύμνο, ο αντιπρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου φώναζε ολοένα, ανεβασμένος σ' ένα φωτέιγ «διακεκριμένης» θέσεως, φώναζε ολοένα «Ζήτω ο Αυτοκράτωρ!». Είναι αλήθεια πως δεν υπήρχε πουθενά κανένας αυτοκράτωρ, αυτό όμως δεν είχε σημασία. Σημασία είχε πως η είδηση διέλυσε σε δευτερόλεπτα μέσα τη συναυλία, έγιναν πολλοί τραυματισμοί, διαδόθηκε και πως μερικοί πατήθηκαν και πήγαν από ασφυξία.

Λοιπόν, η ουσία είναι πως το Δημοτικό Θέατρο άδειασε κείνη τη νύχτα ξαφνικά από τους 1.300 περίπου ακροατές της συναυλίας που ξεχύθηκαν στους δρόμους της μικρής πόλης. Αλλά στους ίδιους αυτούς δρόμους είχαν κιόλας ξεχυθεί και οι άλλοι άνθρωποι της πόλης, φεύγοντας μες στη νύχτα και παίρνοντας μαζί τους ό,τι πρόφτανε ο καθένας, σχεδόν τίποτα.

Έτσι άδειασε η πόλη τη νύχτα της Πέμπτης 8 Μαρτίου

1945, άδειασε από τους 27.000 που θα 'πρεπε να 'ναι τότε, κατά προσέγγιση, ο πληθυσμός της.

Όλα αυτά τα χρόνια του πολέμου, αυτός ο πόλεμος δεν είχε δειξει κανένα ενδιαφέρον για την πόλη. Τη νύχτα όμως της συναυλίας έκανε στροφή 180°, στροφή που κανέννας δεν την είχε υποψιαστεί.

Όλη τη νύχτα και οι δυο αντίπαλοι κινήθηκαν κατευθείαν προς την πόλη, από νοτιοδυτικά ο ένας, ο άλλος από βορρά.

Η φυγή των ανθρώπων της πόλης κράτησε ως τις πρώτες πρωινές ώρες, δεν έμεινε ούτε ένας, μόνο κάτι σκυλιά έμειναν που με πείσμα δε θέλησαν να φύγουν.

Οι τελευταίοι φυγάδες διασταυρώθηκαν στη δυτική έξοδο με τα πρώτα τμήματα, μηχανοκίνητα και πεζικό.

Ήρθε λοιπόν έτσι άξαφνα ο πόλεμος στην πόλη, άξαφνα σαν ανοιξιάτικη μπόρα...

Αλλά δεν ξεκαθάρισε καθόλου γρήγορα η κατάσταση, όπως θα μπορούσε να περιμένει κανείς. Δεν ξεκαθάρισε ούτε υπέρ του ενός ούτε υπέρ του άλλου.

Έναν ολόκληρο μήνα, ένα μήνα και κάτι μέρες, η πόλη χτυπιότανε συνέχεια και από τους δύο. Οι οδομαχίες ήτανε βέβαια άγριες και δίχως οίκτο, πολλά κτίρια έγιναν στάχτη, άλλα έμειναν σχεδόν ανέπαφα.

Δεν έμεινε δρόμος που να μη ματώσει. Και καθώς οι δρόμοι δεν είχαν φτιαχτεί εξαρχής για πόλεμο, και πόλεμο με τανκς, ήτανε δρόμοι στενοί οι περισσότεροι, συχνά οι νεκροί εμπόδιζαν το πέρασμα στους άλλους.

Σκοτώθηκαν και από τα σκυλιά που είχανε μείνει στην πόλη...

Τελικά, ύστερ' από αυτόν το μήνα και κάτι μέρες, ούτε ο

ένας ούτε ο άλλος από τους δυο παίκτες μπόρεσε να κερδίσει το παιχνίδι, η πόλη έμεινε μετέωρη ανάμεσα στους δύο, και σύνορό τους, διαχωριστική γραμμή, η οδός Ταχυδρομείου, ο κεντρικός αυτός δρόμος που διχοτομούσε την πόλη από το Δημαρχείο ως το σιδηροδρομικό σταθμό.

Με συνοριακή γραμμή την οδό Ταχυδρομείου, ο ένας βρέθηκε να 'χει το πεζοδρόμιο με τους μονούς αριθμούς, ο άλλος με τους ζυγούς.

Και τότε, ακριβώς πάνω σε τούτη τη μοιρασιά της οδού Ταχυδρομείου, ήρθε αυτό το απροσδόκητο διάλειμμα.

Βέβαια, το διάλειμμα δεν ήτανε παρά ένα διάλειμμα. Και οι δύο είχαν άμεση ανάγκη να σταθούν για λίγο, να πάρουν ανάσα, να κοιτάξουν τις πληγές τους, ν' ανασυντάξουν τις δυνάμεις τους για την καινούργια επίθεση.

Το διάλειμμα ήρθε ταυτόχρονα και στα δύο πεζοδρόμια της οδού Ταχυδρομείου σα να το είχαν συμφωνήσει και οι δύο αντίπαλοι.

Την ώρα αυτήν, την ώρα που ο πόλεμος στάθηκε να πάρει ανάσα, στον τόπο του ήρθε ο «Πόλεμος των Μεγαφώνων». Τον κάλεσε ένα πρωί ο στρατηγός, παρουσία και του ταγματάρχη του, του πρόσφερε τσιγάρο...

«Υπολοχαγέ, προάγεσθε σε “Στρατηγό των Μεγαφώνων”», του είπε ο στρατηγός. «Ναι, δεν πρέπει να μείνει ανεκμετάλλευτο το διάλειμμα που έχουμε τώρα στις επιχειρήσεις. Ο ψυχολογικός πόλεμος, υπολοχαγέ, έχει τεράστια σημασία. Η επίδρασή του στο ηθικό του αντιπάλου... Αλλά δε χρειάζεται να επεκταθώ. Λοιπόν, στη δική μας όχθη της οδού Ταχυδρομείου θα τοποθετηθούν, σήμερα κιόλας, μεγάφωνα... πολλά μεγάφωνα... όλα τα διαθέσιμα μεγάφω-

να. Κι εσείς, υπολοχαγέ, ο μόνος που γνωρίζετε τη γλώσσα του αντιπάλου...»

Έτσι, σε γενικές γραμμές, ένα μεσημέρι του Απριλίου 1945, απομεσήμερο ήτανε, άρχισε στην οδό Ταχυδρομείου, στο πεζοδρόμιο με τους μονούς αριθμούς, ο «Πόλεμος των Μεγαφώνων». Κι αυτός, από έφεδρος υπολοχαγός-διοικητής του 3ου λόχου του 144 Τάγματος Πεζικού, βρέθηκε άξαφνα «Στρατηγός των Μεγαφώνων».

Το «Στρατηγείο» του ήτανε στο ισόγειο ενός άλλοτε τριώροφου σπιτιού, οδός Ταχυδρομείου 37, το ισόγειο είχε διασωθεί και σε πολύ καλή κατάσταση, είχε το μικρόφωνο εκεί, στη σάλα του σπιτιού που οι άνθρωποι, οι άγνωστοι που φύγανε μες στη νύχτα, την είχαν αφήσει όπως ακριβώς ήτανε, ακόμα και το βάζο με τα κόκκινα γαρίφαλα πάνω στο βαρύ τετράγωνο τραπέζι.

Είχε το μικρόφωνο στο «Στρατηγείο» του και διοικούσε τώρα 113 μεγάφωνα καμουφλαρισμένα σε διάφορα σημεία κατά μήκος του πεζοδρομίου.

Το ίδιο κείνο πρωί που τον κάλεσε ο στρατηγός, του έδωσε και το κείμενο που θα διάβαζε στο μικρόφωνο. Δεν είχε δικαίωμα ν' αλλάξει ούτε λέξη, το υπογράμμισε αυτό ο στρατηγός: ούτε λέξη!

Το κείμενο τούτο, μεταφρασμένο από τον ίδιο, το διάβασε στο μικρόφωνο για πρώτη φορά κείνο το μεσημέρι του Απριλίου, απομεσήμερο ήτανε, και τα 113 μεγάφωνα το πήραν αμέσως και το πολλαπλασίασαν και το μεγέθυναν και το διοχέτευσαν στο πεζοδρόμιο με τους ζυγούς αριθμούς.

Δεν καθυστέρησε βέβαια καθόλου και το πεζοδρόμιο με τους ζυγούς αριθμούς να εγκαταστήσει το δικό του «Στρα-

τηγείο των Μεγαφώνων» και τα δικά του μεγάφωνα. Το ίδιο κιόλας απόγευμα, ένας δεύτερος «Στρατηγός των Μεγαφώνων» μίλησε από το απέναντι πεζοδρόμιο στη γλώσσα τη δική τους. Ένας δεύτερος «Στρατηγός των Μεγαφώνων» που δεν τον ήξερε και που μόνο τη φωνή του άκουγε.

Και είπε τα ίδια, ακριβώς τα ίδια με κείνον, αυτός ο άλλος «Στρατηγός των Μεγαφώνων». Είχε μεταφράσει το δικό του κείμενο και το διάβαζε έτσι μεταφρασμένο, ακριβώς το ίδιο, λέξη προς λέξη.

Είχε αυτός εδώ στο πεζοδρόμιο με τους μονούς αριθμούς ορισμένες ώρες που έπρεπε να μιλάει στο μικρόφωνο, ώρες που όφειλε να τις κρατάει με ακρίβεια δευτερολέπτου.

Αρκετά συχνά τύχαινε να μιλάνε την ίδια ώρα κι αυτός κι ο άλλος από το αντικρινό πεζοδρόμιο, και τότε τα 250 πάνω κάτω μεγάφωνα (ισάριθμα περίπου μεγάφωνα είχαν υπολογίσει πως είχανε και οι άλλοι) έδιναν στην οδό Ταχυδρομείου ατμόσφαιρα εφιαλτική.

Με μικρές διακοπές, πότε ο ένας εκφωνητής, πότε ο άλλος, εκάλυπταν ολόκληρο το 24ωρο.

Το διάλειμμα κρατούσε τώρα είκοσι τρεις μέρες συνέχεια, όμως δεν υπήρχε και στις δύο όχθες της οδού Ταχυδρομείου κανένας που να ξεγελιέται: από στιγμή σε στιγμή, ο «Πόλεμος των Μεγαφώνων» θα γινότανε απλά: ο πόλεμος.

Το διάλειμμα δεν ήτανε παρά ένα διάλειμμα. Μια κουφόβραση που κυοφορούσε την καινούργια καταιγίδα. Ακόμα και οι ριπές, που πότε πότε διασταυρώνονταν ανάμεσα στα πεζοδρόμια της οδού Ταχυδρομείου, δεν άφηναν σε κανένα να 'χει ψευδαισθήσεις. Ήτανε σαν υπόμνηση του πολέμου, του άλλου πολέμου, του γνήσιου, που όλοι περίμεναν

να ξαναρχίσει από ώρα σε ώρα. Να ξαναρχίσει τό ίδιο σαν και πρωτύτερα αδυσώπητος.

Δεν ξεγελιότανε κανένας: η καινούργια επίθεση δεν ήτανε μακριά. Και οι δύο αντίπαλοι, μυστικά, όσο μπορούσε να γίνει μυστικά, είχαν ανασυντάξει τις δυνάμεις τους, ενισχύθηκαν και με άλλες, τώρα δεν έμενε παρά η διαταγή για την καινούργια επίθεση.

«Η διαταγή για την καινούργια επίθεση μπορεί να φτάσει από στιγμή σε στιγμή», τους είχε πει κι ο ταγματάρχης τους, ο διοικητής του 144 Τάγματος Πεζικού, την περασμένη Τετάρτη, στην τακτική συγκέντρωση αξιωματικών (κάθε πρωί, γύρω στις 11, περνούσε από το «Στρατηγείο των Μεγαφώνων» ο ταγματάρχης).

Κάποιος τον ρώτησε τότε κάτι σχετικό, ύστερα ο ταγματάρχης εξακολούθησε:

«Από στιγμή σε στιγμή! Η διαταγή θα σταλεί εδώ με ειδικό αγγελιαφόρο. Οι πληροφορίες μας είναι σαφείς. Το διάλειμμα πηγαίνει προς το τέρμα του. Ίσως μάλιστα αυτό το τέρμα να 'ναι πολύ κοντά... πάρα πολύ κοντά. Έχω την εντολή να σας προειδοποιήσω. Η καινούργια επίθεση είναι επί θύραις! Και τότε εσύ, «Στρατηγέ των Μεγαφώνων», θα καθαιρεθείς αυθωρεί από «Στρατηγός» και θα ξαναγίνεις υπολοχαγός... υπολοχαγός-διοικητής του 3ου λόχου του 144 Τάγματος Πεζικού...

Μπήκε εδώ στη συζήτηση ο λογίας, που είχε κάτι να φτιάξει στη μικροφωνική εγκατάσταση κι έτσι ήτανε κι αυτός παρών:

«Εκτός κι αν μας προλάβουν οι άλλοι, κύριε ταγματάρχα. Κι αρχίσουν πρώτοι αυτοί την επίθεση».

Ο ταγματάρχης χαμογέλασε, ήτανε το χαμόγελο του αν-

θρώπου που είναι σίγουρος για τον εαυτό του, τακτοποιήσε κάπως το περίστροφο στη μέση του.

«Εν πάση περιπτώσει, δεν πρόκειται να μας αιφνιδιάσουν οι άλλοι», είπε. «Σ' το υπογράφω, λοχία! Κατάλαβες;»

«Κύριε υπολοχαγέ, εντάξει είσαι;» φώναξε ο λοχίας, ο πρώτος που μόλις έπεσε η ριπή έτρεξε από την τραπεζαρία μ' ένα μήλο δαγκωμένο στο χέρι (μάλιστα με τόση ορμή άνοιξε την πόρτα, που ήρθε κι έπεσε πάνω στο τραπέζι με το τσακισμένο τώρα βάζο με τα κόκκινα γαρίφαλα).

«Εντάξει είσαι, κύριε υπολοχαγέ;» ξαναείπε.

Δεν του έδωσε αμέσως απάντηση, άφησε στον μπουφέ το μικρόφωνο...

«Τη γλιτώσαμε, λοχία!» είπε. «Την πλήρωσε όμως το βάζο με τα κόκκινα γαρίφαλα».

Ο λοχίας πήγε στο παράθυρο και ψαχούλεψε τα σακιά:

«Πώς διάβολο πέρασε τόσα σακιά!» είπε.

«Κάπου θα βρήκε μπόσικα. Δε χρειάζεται φιλοσοφία, λοχία!»

Κείνη την ώρα μπήκανε και δυο φαντάρει αλαφιασμένοι.

«Τι γίνεται; Έγινε τίποτα;» ρώτησε ο ένας, ο πιο ψηλός.

«Το παράθυρο θέλει ενίσχυση, ψηλέ», είπε ο λοχίας. «Κι εσύ ο άλλος... και οι δυο σας, σακιά! Γρήγορα, σακιά... Φέρτε σακιά...»

Ανάμεσα στα σακιά, εδώ κι εκεί, είχε κάτι χαραμάδες που, αν κανέννας έβαζε το μάτι του, μπορούσε να δει, σαν από παρατηρητήριο, ένα κομμάτι, αρκετά μεγάλο, της οδού Ταχυδρομείου.

«Μπορεί και να πέτυχε καμιά χαραμάδα, λοχία», είπε.
«Μπορεί και να 'γινε έτσι».

«Λέτε να μας έχουν επισημάνει, κύριε υπολοχαγέ;» ρώτησε ο λοχίας. «Να 'χουν επισημάνει το “Στρατηγείο των Μεγαφώνων”; Αν είναι έτσι...»

«Δεν μπορώ να ξέρω, λοχία. Δεν ξέρω τίποτα. Μπορεί και ναι, μπορεί και όχι».

Ο λοχίας δάγκωσε το μήλο. Αμέσως ύστερα το ξαναδάγκωσε.

Άξαφνα, τα μεγάφωνα από το αντικρινό πεζοδρόμιο, η φωνή του άλλου:

Τον πόλεμο αυτόν τον κάνουμε εμείς για να 'ρθει, όταν τελειώσει ο πόλεμος, ένας καινούργιος κόσμος... ένας κόσμος αλλιώςτικος... ένας κόσμος που θα δώσει σ' όλους τους ανθρώπους ελευθερία και ειρήνη και φωμί.

Πήρε το πακέτο του και δίνοντας τσιγάρο του λοχία, είπε:

«Τον ακούς, λοχία; Ο συνάδελφος δε χάνει ευκαιρία. Μόλις έπαψα εγώ, αμέσως ο συνάδελφος επίθεση. Αλλά θα σου κάνω αντεπίθεση, συνάδελφε! Περίμενε και θα δεις!»

«Μου δίνει στα νεύρα αυτός ο “Πόλεμος των Μεγαφώνων”», είπε ο λοχίας. «Ολοένα μεγάφωνα... μεγάφωνα... μεγάφωνα!»

Τον κοίταξε ανάβοντας το δικό του τσιγάρο.

«Μην εκνευρίζεσαι, λοχία! Δεν πρόκειται να κρατήσει πολύ αυτή η κατάσταση. Δεν άκουσες τι είπε ο ταγματάρχης προχτές;»

Ο λοχίας κάτι ψιθύρισε και δάγκωσε το μήλο.

Μπήκανε οι δυο φαντάροι, ο ψηλός κι ο άλλος, κουβαλώντας σακιά.

Πήγε στο παράθυρο ο λοχίας· και οι τρεις μαζί πιάσανε να βάλουν τα σακιά.

Τους έριξε μια ματιά, τράβηξε μια ρουφηξιά ακόμα, ύστερα πήγε στον μπουφέ και πήρε το μικρόφωνο. Η φωνή του και τώρα ήτανε το ίδιο σαν και πρωτότερα ζεστή, ζεστή και τρουφερή:

Τον πόλεμο αυτόν τον κάνουμε εμείς για να 'ρθει, όταν τελειώσει ο πόλεμος, ένας καινούργιος κόσμος... ένας κόσμος αλλιώτικος...

Ο αγγελιαφόρος είχε σταθεί στην πόρτα της τραπεζαρίας, με το αριστερό χέρι σκούπισε τον ιδρώτα του, στο δεξί είχε ένα σφραγισμένο γκρι φάκελο.

Πρώτος που τον είδε ήταν ο ένας φαντάρος, όχι ο ψηλός, εκεί που έσκυβε να πάρει ένα σακί:

«Κύριε υπολοχαγέ! Ο αγγελιαφόρος... Η καινούργια επίθεση!» φώναξε.

Τότε είδανε και οι άλλοι τον αγγελιαφόρο.

Άφησε το μικρόφωνο πάνω στον μπουφέ:

«Τι συμβαίνει;» είπε κάνοντας ένα βήμα προς τον αγγελιαφόρο.

Έκανε κι αυτός ένα βήμα, άλλο ένα, χαιρέτησε:

«Ένα σήμα για σας, κύριε υπολοχαγέ. Αμέσου επιδόσεως!»

Πήρε το φάκελο, τον έσκισε νευρικά, τράβηξε το σήμα...

«Να βγούμε απ' αυτήν την κουφόβραση!» είπε ο λοχίας και δάγκωσε το μήλο. «Σκουριάσαμε δω χάμω».

Ο ένας φαντάρος, ο ψηλός, πήρε το μήλο από το χέρι του λοχία να το αποτελειώσει:

«Έχεις δίκιο, λοχία», είπε δίνοντας μια δαγκωνιά στο μήλο. «Σκουριάσαμε δω χάμω».

«Τέρμα ο “Πόλεμος των Μεγαφώνων”! Κύριε υπολοχαγέ, τ’ ακούς;» φώναξε ο λοχίας. «Τέρμα ο “Πόλεμος των Μεγαφώνων”... Τέρμα ο “Στρατηγός των Μεγαφώνων”... Τώρα είναι η καινούργια επίθεση... Ναι, η καινούργια...»

«Πάψε!... Πάψε!...» φώναξε και κινήθηκε κατά το λοχία να ήθελε να του επιτεθεί, στο δεξί του χέρι τσαλάκωσε το σήμα, το ’σφιξε με δύναμη στη χούφτα του, το τσαλάκωσε να το λιώσει, να το αφανίσει έτσι...

Είχε σταθεί στη μέση σχεδόν του δωματίου, μπροστά στη φωτογραφία της θείας Ελένης. Ο λοχίας, οι δυο φαντάροι, ο αγγελιαφόρος, τον κοίταζαν και δεν μπορούσαν να καταλάβουν τι είχε συμβεί.

«Δεν είναι δυνατόν!» είπε να μιλούσε με τον εαυτό του. «Όχι! Δεν είναι δυνατόν... δεν είναι...»

Οι άλλοι άλλαξαν ματιές και τον κοίταζαν πάντα σιωπηλοί.

Πέρασε στα μάτια του το χέρι του να ήθελε να διώξει έναν εφιάλτη, ύστερα κοίταξε τους άλλους έναν έναν.

«Τ’ ακούτε;» φώναξε. «Δεν είναι δυνατόν!... Αυτό δεν είναι δυνατόν!... Όχι αυτό!... Όχι αυτό!...»

Πήγε πλάι στον μπουφέ, τράβηξε το τηλέφωνο εκστρατείας, γύρισε το χέρι...

«Το στρατηγό!... Δώσε μου το στρατηγό!...» είπε δυνατά στο ακουστικό. «Τηλεφωνητής!... Τι διάβολο έχεις στ’ αυτιά σου;... Γραμμή, σου λέω... Δώσε μου γραμμή... Αμέσως

τώρα... Τσακίσου λοιπόν!... Ναι, το στρατηγό... το στρατηγό!... Ω, εσείς, στρατηγέ μου!... Ναι, εγώ είμαι... Βέβαια, ο “Στρατηγός των Μεγαφώνων”... Με καταλάβατε πως είμαι εγώ!... Τι θέλω;... Θέλω να σας κάνω μια ερώτηση, στρατηγέ μου... Αυτήν τη στιγμή... ακριβώς αυτήν τη στιγμή, στρατηγέ μου, έλαβα ένα σήμα... Ήρθε ο αγγελιαφόρος που όλοι μας τον περιμέναμε να 'ρθει... να 'ρθει από ώρα σε ώρα... από στιγμή σε στιγμή... Ναι, στρατηγέ μου... ήρθε ο αγγελιαφόρος που τον περιμέναμε από στιγμή σε στιγμή να φέρει το σήμα... το σήμα... Αλλά το σήμα αυτό... το σήμα, στρατηγέ μου... Θέλω να σας ρωτήσω αν είναι αληθινό αυτό το σήμα, στρατηγέ μου... Έχει την υπογραφή σας... τ' όνομά σας, στρατηγέ μου... Αλλά θέλω να βεβαιωθώ, στρατηγέ μου... να βεβαιωθώ πως είναι πράγματι δικό σας αυτό το σήμα... Να σας το διαβάσω μια στιγμή... είναι πολύ σύντομο...»

Ξεδίπλωσε, ξετσαλάκωσε το χαρτί, ύστερα, με φωνή ανθρώπου που ψήνεται στον πυρετό, διάβασε:

Σήμα απολύτου προτεραιότητας. Αμέσου επιδόσεως. Προς απάσας τας Μονάδας και Προκεχωρημένα Τμήματα. Έφθασε το τέλος του πολέμου.

Ώραν 11.11 σήμερον ΠΑΥΣΑΤΕ ΠΥΡ.

Πέρασε το χέρι του στο πρόσωπό του.

«Λοιπόν, στρατηγέ μου;... Αυτό το σήμα, στρατηγέ μου, είναι... είναι αληθινό;... Αυτό το τέλος του πολέμου, στρατηγέ μου... το τέλος του πολέμου... Πώς;... Δε σας ακούω, στρατηγέ μου... Δεν μπορώ να σας ακούσω, στρατηγέ μου... Χάθηκε η γραμμή... Στο διάολο η γραμμή!»

Με μανία γύρισε το χέρι του τηλεφώνου.

«Τηλεφωνητής!... Τη γραμμή, που να πάρει ο διάλογος!... Τη γραμμή, σου λέω... Δώσε μου τη γραμμή... Ναι, το στρατηγό... Μιλούσα με το στρατηγό!... Έλα! Τη γραμμή... τη γραμμή... Άι στο διάολο λοιπόν! Ω, στρατηγέ μου... Στον τηλεφωνητή μιλούσα... Μας διέκοψαν... Ναι, εγώ είμαι... Λοιπόν;... Αυτό το σήμα, στρατηγέ μου... αυτό το σήμα είναι αληθινό;... Αυτό το τέλος του πολέμου είναι... είναι το τέλος του πολέμου... τώρα... σε λίγο... στις 11.11;»

Ακούγοντας το στρατηγό, τσαλάκωσε άξαφνα και πάλι το σήμα, το τσαλάκωσε με μανία, με πάθος...

«Όχι, στρατηγέ μου!... Δεν είναι δυνατόν... δεν μπορεί να είναι δυνατόν...» φώναξε. «Τελειώνει ο πόλεμος τώρα... ο πόλεμος τελειώνει... σε λίγο... στις 11.11; Σε δώδεκα δεκατρία λεπτά τελειώνει ο πόλεμος... τελειώνει ο πόλεμος; Αλλά δεν μπορεί να τελειώνει ο πόλεμος, στρατηγέ μου!... Δεν είναι δυνατόν να τελειώνει ο πόλεμος... δεν μπορεί αυτό να 'ναι το τέλος του πολέμου, στρατηγέ μου... τώρα αμέσως, στις 11.11... σε δώδεκα λεπτά το τέλος του πολέμου... Όχι, στρατηγέ μου... δεν μπορεί... δεν μπορεί... Γιατί;... Γιατί εγώ, στρατηγέ μου, φοβάμαι!... Ναι... Μ' ακούτε;... Φοβάμαι!... Τι φοβάμαι;... Τη Διάφευση, στρατηγέ μου... φοβάμαι τη Διάφευση!... Ύστερ' από τον πόλεμο... ο κόσμος που θα 'ρθει ύστερ' από τον πόλεμο... ύστερ' από τις 11.11... Αν αυτός ο κόσμος, στρατηγέ μου, δεν είναι ο κόσμος που εγώ υπόσχομαι είκοσι τρεις τώρα μέρες... συνέχεια είκοσι τρεις μέρες... στρατηγέ μου, αν δεν είναι αυτός ο κόσμος ένας καινούργιος κόσμος... αν δεν είναι ένας κόσμος αλλιώτικος... αν δεν είναι ένας κόσμος που θα δώσει σ' όλους τους ανθρώπους ελευθερία και ειρήνη και ψωμί... Αν αυτός ο κόσμος είναι

η Διάφευση, στρατηγέ μου... η μεγάλη Διάφευση... η μεγάλη, η βαθιά, η αγιάτρευτη Διάφευση... Ναι, στρατηγέ μου... Αν δεν ήμουν ο “Στρατηγός των Μεγαφώνων”... Αν δεν έλεγα εγώ όλα αυτά σ’ όλους αυτούς, στρατηγέ μου... Αισθάνομαι πως όλα αυτά τα είπα... πως όλα αυτά τα υποσχέθηκα εγώ όχι μόνο σε κείνους στο πεζοδρόμιο με τους ζυγούς αριθμούς της οδού Ταχυδρομείου... αλλά τα υποσχέθηκα όλα αυτά σ’ όλους τους ανθρώπους, στρατηγέ μου... Ναι, σ’ όλους τους ανθρώπους... Έταξα σ’ όλους τους ανθρώπους εγώ έναν καινούργιο κόσμο... έναν κόσμο αλλιώς... Αν δεν τα είχα υποσχεθεί όλα αυτά... τότε, ίσως... Αλλά τώρα δεν μπορώ, στρατηγέ μου! Δεν μπορώ να τελειώνει ο πόλεμος σε λίγο... έτσι άξαφνα... στις 11.11... σε λίγα λεπτά... σε δέκα έντεκα λεπτά... Δεν μπορώ να δεχτώ αυτό το τέλος του πολέμου, στρατηγέ μου... δεν είμαι έτοιμος γι’ αυτό το τέλος του πολέμου... δεν είμαι έτοιμος, στρατηγέ μου!... Φοβάμαι, στρατηγέ μου... φοβάμαι!... Το θάνατο δεν τον φοβήθηκα... το ξέρετε πως το θάνατο δεν τον φοβήθηκα... Αλλά τη ζωή... τη ζωή τώρα που έρχεται ύστερ’ από τον πόλεμο... αυτήν τη φοβάμαι, στρατηγέ μου... Δεν είμαι έτοιμος γι’ αυτήν τη ζωή, στρατηγέ μου!... Είκοσι τρεις μέρες τώρα... συνέχεια είκοσι τρία 24ωρα... μέρα και νύχτα... εγώ τα υποσχέθηκα όλα αυτά... εγώ... εγώ!... Τα λόγια που έλεγα... ολοένα έλεγα... δεν ήτανε γραμμένα από άλλον... σιγά σιγά, έγιναν λόγια δικά μου, στρατηγέ μου... Εγώ τα έλεγα όλον αυτόν τον καιρό... εγώ ήμουν που έδινα αυτήν την υπόσχεση σ’ όλους τους ανθρώπους... εγώ τους έταξα αυτόν τον κόσμο... τον καινούργιο... τον αλλιώς... Είναι μέρες που με βασανίζει αυτός ο φόβος, μέρες και νύχτες... αλλά δεν είπα τίπο-

τα... δεν είπα σε κανέναν τίποτα... Τώρα όμως... τώρα δεν μπορώ άλλο, στρατηγέ μου!... Δεν μπορώ άλλο!... Αν έρθει η Διάφευση, στρατηγέ μου... αν δεν κρατήσω την υπόσχεσή μου... Φοβάμαι, στρατηγέ μου... φοβάμαι!... Αν έρθει η Διάφευση... τότε, πώς θα μπορώ να κοιτάζω στα μάτια... ίσια στα μάτια τους ανθρώπους;... Πώς θα μπορώ να τους κοιτάζω τα μάτια, στρατηγέ μου;... Φοβάμαι, στρατηγέ μου... φοβάμαι... φοβάμαι τη Διάφευση... φοβάμαι... φοβάμαι!... Στρατηγέ μου, μ' ακούτε;... Εμπρός... εμπρός!... Τηλεφωνητής!... Δώσε μου γραμμή!... Γραμμή γρήγορα... γραμμή αμέσως... γραμμή... γραμμή!... Επιτέλους, στρατηγέ μου!... Μας διέκοψαν και πάλι... Πώς;... Μιλώ πολύ γρήγορα;... Αλλά θέλω να προφτάσω, στρατηγέ μου... να προφτάσω!... Είναι ακόμα καιρός... είναι έντεκα και ένα... Προφταίνετε, στρατηγέ μου... προφταίνετε να την ανακαλέσετε τη διαταγή... προφταίνετε να το ανακαλέσετε το τέλος του πολέμου... Φοβάμαι!... Φοβάμαι αυτόν τον κόσμο που θα 'ρθει ύστερ' από τον πόλεμο, στρατηγέ μου... αυτόν τον κόσμο... αυτήν τη ζωή, στρατηγέ μου... Προφταίνετε να την ανακαλέσετε τη διαταγή... τη ζωή, στρατηγέ μου... Σας παρακαλώ, στρατηγέ μου!... Σας ικετεύω: Ανακαλέστε τη ζωή!... Ανακαλέστε τη ζωή!... Προφταίνετε... Είναι ακόμα καιρός... Όχι το τέλος του πολέμου!... Όχι η ζωή!... Όχι η ζωή!... Τηλεφωνητής!... Τη γραμμή, διάολε!... Δώσε μου τη γραμμή... γρήγορα τη γραμμή!... Δε θα προφτάσω... Γρήγορα τη γραμμή!... Στρατηγέ μου... Ναι, μας διέκοψαν για τρίτη φορά... Στρατηγέ μου, σας παρακαλώ!... Προφταίνετε ν' ανακαλέσετε το τέλος του πολέμου... ν' ανακαλέσετε τη ζωή... τη ζωή... Έχω ευθύνη, στρατηγέ μου... ευθύνη!... Ευθύνη μπροστά σ' όλους τους

ανθρώπους... ευθύνη για όλα αυτά που είκοσι τρεις μέρες τώρα συνέχεια υπόσχομαι... Έχω ευθύνη, στρατηγέ μου... ευθύνη μπροστά στους ανθρώπους του αντικρινού πεζοδρομίου... ευθύνη μπροστά σ' όλους τους ανθρώπους... ευθύνη... ευθύνη!... Τη γραμμή!... Δώσε μου τη γραμμή... τη γραμμή... τη γραμμή!... Τι;... Τι είπες;... Ο στρατηγός!... Ο στρατηγός διέκοψε... ο στρατηγός... έκοψε τη γραμμή ο στρατηγός!...»

Άφησε το ακουστικός το πρόσωπό του το είχε μουσκέψει ο ιδρώτας... Άφησε το ακουστικό και τότε μόνο είδε τον ταγματάρχη του, τον είδε να στέκεται στην πόρτα της τραπεζαρίας.

«Κύριε ταγματάρχα!...» είπε. «Κύριε ταγματάρχα... πότε ήρθατε;... Δε σας είδα... δεν ήξερα πως είστε εδώ...»

Ο ταγματάρχης πήγε λίγο προς τα δεξιά, προς την πόρτα της βεράντας.

«Είναι αρκετή ώρα που ήρθα, υπολοχαγέ...» είπε κοφτά. «Και τ' άκουσα όλα, υπολοχαγέ... Όλα!...»

Κοίταξε τον ταγματάρχη, κοίταξε το λοχία, τους δυο φαντάρους, τον αγγελιαφόρο:

«Είναι αρκετή ώρα;... Και τ' ακούσατε όλα... όλα όσα είπα στο στρατηγό!... Ναι, αλλά ο στρατηγός έκοψε τη γραμμή... ο στρατηγός έκοψε τη γραμμή, κύριε ταγματάρχα!... Δεν κατάλαβε λοιπόν ο στρατηγός... δεν κατάλαβε τίποτα;... Αλλά οι στρατηγοί δεν καταλαβαίνουν ποτέ... ποτέ και τίποτα!... Δεν μπορούν να καταλάβουν οι στρατηγοί... ή δε θέλουν να καταλάβουν...»

Ο ταγματάρχης έκανε ένα βήμα προς τα κει που ήταν αυτός:

«Υπολοχαγέ!... Το τέλος του πολέμου έφτασε... Ακούτε; Το τέλος του πολέμου έφτασε... Στις 11.11. Σε οχτώ λεπτά

είναι το τέλος του πολέμου... Λοιπόν, υπολοχαγέ... Πρόκειται περί διαταγής και δε χωράει καμιά, κανενός είδους συζήτηση... Οι διαταγές δε συζητούνται, υπολοχαγέ... απλώς εκτελούνται...»

Πήγε προς το παράθυρο χωρίς να πει λέξη του ταγματάρχη, ύστερα στάθηκε:

«Κύριε ταγματάρχα... Δε με ρώτησαν εμένα γι' αυτό... δε με ρώτησαν γι' αυτό το τέλος του πολέμου... δε με ρώτησαν!... Δεν μπορώ να το δεχτώ το τέλος του πολέμου... δεν το μπορώ αυτό το τέλος του πολέμου!... Έχω ευθύνη εγώ, κύριε ταγματάρχα... ευθύνη!...»

Ο ταγματάρχης έκανε μισό βήμα ακόμα...

«Υπολοχαγέ... Σας επαναλαμβάνω... Και σας διατάσσω να με ακολουθήσετε στο Στρατηγείο... αμέσως να με ακολουθήσετε! Έχετε άμεση ανάγκη να με ακολουθήσετε στο Στρατηγείο... Λοιπόν...»

Ο ταγματάρχης έκανε άλλο μισό βήμα...

«Μην πλησιάζετε!» φώναξε τραβώντας το περιστροφό του. «Κύριε ταγματάρχα, μην πλησιάζετε!... Σας λέω μην πλησιάζετε... Σας απαγορεύω να πλησιάσετε...»

Πήγε τοίχο τοίχο και στάθηκε με τη ράχη μπροστά στη φωτογραφία των γενεθλίων της θείας Ελένης.

«Μην κάνετε ούτε μισό βήμα!...» είπε με το περιστροφό κατευθείαν στον ταγματάρχη. «Ούτε μισό βήμα... γιατί δε θα προφτάσετε να κάνετε και τ' άλλο μισό».

Ο ταγματάρχης δεν κινήθηκε από κει που ήτανε.

«Υπολοχαγέ...» είπε μόνο κοιτάζοντάς τον στα μάτια. «Υπολοχαγέ... σας διατάσσω ότι ο πόλεμος τελειώνει... ο πόλεμος τελειώνει!...»

«Κι εγώ σας διατάσσω μην πλησιάζετε... Γιατί έχω να ρωτήσω κάποιον... Πρέπει οπωσδήποτε να τον ρωτήσω... Έχω ανάγκη να ρωτήσω τη γνώμη του... να μιλήσω μαζί του... Μένουν ακόμα μερικά λεπτά... λίγα λεπτά... μόλις προφταίνω να τον ρωτήσω...»

Γλίστρησε προς την εξώθυρα, την άνοιξε και μ' ένα πήδημα βρέθηκε στο δρόμο...

Πήγε προς το πεζοδρόμιο με τους ζυγούς αριθμούς, δεν ανέβηκε στο πεζοδρόμιο, στάθηκε δυο μέτρα μπροστά.

«Πού είσαι;... Δεν ξέρω πού είσαι!...» φώναξε κι έβαλε στη θήκη του το περιστροφικό. «Είκοσι τρεις μέρες τώρα, εμείς οι δυο λέμε στους άλλους... σ' όλους τους ανθρώπους... δίνουμε την υπόσχεση σ' όλους τους ανθρώπους... πως ο κόσμος που θα 'ρθει ύστερ' από τον πόλεμο θα 'ναι ένας κόσμος καινούργιος... ένας κόσμος αλλιώτικος... ένας κόσμος που θα δώσει σ' όλους τους ανθρώπους ελευθερία και ειρήνη και φωμί... Την ίδια ακριβώς υπόσχεση δίνουμε εμείς οι δυο όλες αυτές τις μέρες... την ίδια ακριβώς υπόσχεση σ' όλους τους ανθρώπους... εμείς οι δυο... οι δυο εχθροί... αλλά σ' αυτήν εδώ την υπόσχεση: οι δυο συνένοχοι... Δεν ξέρω πού είσαι!... Είσαι κοντά μου;... Όχι;... Μ' ακούς;...»

Πήγε προς τ' αριστερά, προς την είσοδο του MON REPOS, κοίταξε τα παράθυρα σα να ήτανε να βγει ο άλλος σ' ένα παράθυρο από στιγμή σε στιγμή...

«Δεν ξέρω πού είσαι!... Αλλά μ' ακούς!... Έτσι δεν είναι;... Το ξέρω πως μ' ακούς!... Τώρα μιλώ με τη φωνή μου... τη δική μου φωνή... Ξαναβρήκα τη φωνή μου τώρα... τώρα δε μιλώ με τη φωνή των μεγαφώνων... δε μιλώ με τη φωνή των άλλων... Μ' ακούς!... Το ξέρω πως μ' ακούς... Είμαι εγώ

ο ίδιος που σου μιλώ τώρα... καθαυτό ο ίδιος... με τη δική μου... την καταδική μου φωνή...»

Στάθηκε και ξανακοίταξε προς τα παράθυρα του MON REPOS, ύστερα κοίταξε τα παράθυρα της πολυκατοικίας, ύστερα την κατακομματιασμένη βιτρίνα του Γραφείου Ταξιδιών και Τουρισμού Ο ΙΚΑΡΟΣ... Ύστερα κοίταξε το ρολόι του.

«Δεν έχουμε πολύν καιρό!» φώναξε. «Μένουν ακόμα έξι λεπτά... έξι λεπτά και θα είναι ακριβώς 11.11... Μίλησέ μου λοιπόν!... Μίλησέ μου με τη δική σου φωνή κι εσύ. Πες μου, τι θα κάνουμε... τι θα κάνουμε;... Κι εσύ αισθάνεσαι ευθύνη για όλα αυτά που υποσχέθηκες στους ανθρώπους... Το ξέρω! Αισθάνεσαι φοβερή ευθύνη, όλη την ευθύνη για όλα αυτά... Γιατί κι εσύ σαν και μένα δεν είσαι στρατηγός... Μόνο οι στρατηγοί δεν αισθάνονται ευθύνη... για τίποτα και ποτέ δεν αισθάνονται ευθύνη οι στρατηγοί!... Το ξέρω πως κι εσύ αισθάνεσαι ευθύνη... Και φοβάσαι κι εσύ σαν και μένα... φοβάσαι τη Διάψευση!... Αν ο κόσμος που θα 'ρθει... που έρχεται... αν δεν είναι αυτός που υποσχέθηκες στους ανθρώπους από αυτό το πεζοδρόμιο της οδού Ταχυδρομείου με τους ζυγούς αριθμούς... Αν ο κόσμος που έρχεται δεν είναι αυτός που υποσχέθηκες κι εγώ από κείνο το πεζοδρόμιο της οδού Ταχυδρομείου με τους μονούς αριθμούς... Αν δεν κρατήσεις την υπόσχεσή σου, πώς θα μπορείς να κοιτάξεις ίσια στα μάτια τους ανθρώπους;... Αυτό σε βασανίζει και σένα... Το ξέρω... το ξέρω καλά!... Φοβάσαι κι εσύ ακριβώς όπως φοβάμαι κι εγώ... Φοβόμαστε και οι δυο... οι δυο συνένοχοι... οι δυο συνένοχοι...»

Πήγε προς τα δεξιά, ξανακοίταξε το ρολόι του...

«Πες μου λοιπόν τι να κάνουμε... τι να κάνουμε εμείς οι δυο... οι δυο συνένοχοι!... Τέσσερα λεπτά έχουμε ακόμα... Πες μου!... Μίλησέ μου με τη φωνή σου τώρα... με τη δική σου φωνή έτσι καθώς κι εγώ σου μιλώ τώρα με τη δική μου φωνή... Όχι με τη φωνή των στρατηγών!... Μίλησέ μου με τη δική σου φωνή τώρα, όχι με τη φωνή των στρατηγών... Πες μου, τι να κάνουμε;... Τρία λεπτά έχουμε ακόμα... Φοβάμαι κι εγώ όπως ακριβώς κι εσύ... Πες μου, τι να κάνουμε;... Φοβόμαστε και οι δυο... Έχουμε ευθύνη και οι δυο... Αν έρθει η Διάψευση... αν έρθει η Διάψευση... Φοβόμαστε και οι δυο... Είμαστε ένοχοι και οι δυο... Έχουμε ευθύνη και οι δυο... φοβερή ευθύνη μπροστά στους ανθρώπους και των δύο πεζοδρομίων της οδού Ταχυδρομείου... μπροστά στους ανθρώπους όλης της γης... Ευθύνη!... Είμαστε ένοχοι... εμείς οι δυο... εμείς οι δυο συνένοχοι... Πες μου, τι να κάνουμε;... Ο πόλεμος τελειώνει... τελειώνει... Έρχεται η ζωή, ακούς;... Πες μου, τι να κάνουμε... τι να κάνουμε... τι να κάνουμε!...»

Πρώτα έβαλε το δεξί του χέρι κι έπιασε το στόμα του σα να είχε άξαφνα στραβομασήσει, κείνη τη στιγμή κοίταζε τα παράθυρα του MON REPOS, σχεδόν δεν ακούστηκε η ριπή, ήρθε μαλακά, πολύ μαλακά, ήρθε μ' ένα πνιχτό σφύριγμα σα συνθηματικό σφύριγμα φίλου ή συνένοχου, πρώτα έβαλε το δεξί του χέρι κι έπιασε το στόμα του σα να είχε άξαφνα στραβομασήσει, ύστερα βούλιαξε ήσυχα ήσυχα στην άσφαλτο, λίγο παρακεί από το μεγάλο μαύρο με άσπρες βούλες σκυλί κάτω από την αφίσα της συναυλίας, λίγο προς τα δεξιά από το μεγάλο μαύρο με άσπρες βούλες σκυλί που ήτανε μπρούμυτα στο πεζοδρόμιο με κείνο το πηγμένο αίμα στο μουσούδι.

Γραφείον Ιδεών

Ο άνθρωπος με τη ρεπούμπλικα πήγε και στάθηκε ακριβώς μπροστά στην είσοδο, με τη ράχη στο θαμπό τζάμι.

Ο κύριος Καββαδίας, που κείνη την ώρα τακτοποιούσε κάτι στο κάρντεξ, τον είδε άξαφνα να 'χει σταθεί στο κούφωμα της πόρτας, να βγάζει τη ρεπούμπλικά του και να την τινάζει από τα νερά.

Η βροχή όχι μόνο δεν έλεγε να κόψει, ίσια ίσια όσο πήγαινε και δυνάμωνε.

«Αυτός ο έξυπνος βρήκε να σταθεί στην είσοδο του γραφείου», μονολόγησε ο κύριος Καββαδίας. «Εδώ στο γραφείο, κύριε... Δεν είναι καταφύγιο για τη βροχή!»

Και ξανάσκυψε στο κάρντεξ και στις καρτέλες του, δίνοντας τόπο της οργής.

Όταν ξανακοίταξε στην πόρτα, ένα δύο λεπτά ύστερα, ο άνθρωπος ήτανε πάντα εκεί. Η φιγούρα του διαγραφότανε, αχνά βέβαια, στο θαμπό τζάμι, και τότε τότε γινότανε πιο συγκεκριμένη σαν περνούσε αυτοκίνητο και πέφτανε πάνω του οι προβολείς του.

«Τι να γίνει!... Αυτά είναι τα τυχερά των γραφείων που

έχουν είσοδο κατευθείαν στο δρόμο», είπε ο κύριος Καββαδιάς κουβεντιάζοντας με τον κύριο Καββαδιά κατά τη συνήθειά του. «Πότε καταφύγιο για τη βροχή... πότε καταφύγιο έρωτος...»

Ήρθε στο νου του εκείνο το επεισόδιο προ μηνών, είχαν σταθεί ακριβώς στην είσοδο δυο ερωτευμένοι και δεν εννοούσαν να το κουνήσουν από κει αν δεν τακτοποιούσαν πρώτα όλα τα αισθηματικά τους ζητήματα. Πυρ και μανία ο κύριος Καββαδιάς που του είχαν φράξει την είσοδο του γραφείου, βγήκε έξω, τους έμπηξε τις φωνές. «Το πεζοδρόμιο είναι δημόσιο!» λέγανε αναιδέστατα, με τα πολλά φύγανε. Το αποτέλεσμα ήταν να ταραχτεί ο κύριος Καββαδιάς, του ανέβηκε η πίεση και δεν έκλεισε μάτι όλη τη νύχτα. Ορκίστηκε από τότε να κάνει υπομονή σε τέτοιες περιπτώσεις, τα νεύρα του και η πίεσή του δε σήκωναν την πολυτέλεια του καβγά.

«Όσο βαστάει η βροχή, ο κύριος δεν πρόκειται να το κουνήσει από την είσοδο... Κι όλη τη νύχτα αν βρέχει...» είπε και τακτοποίησε τα γυαλιά του που είχαν πέσει χαμηλά στη μύτη.

Άφησε το κάρντεξ και πήγε στο γραφείο του. Κάθισε στην περιστροφική πολυθρόνα του, πήρε το πακέτο του κι άναψε τσιγάρο. Ύστερα διάλεξε ένα ντοσιέ από τα πολλά που ήτανε πάνω στο γραφείο και άρχισε να διαβάζει ένα έγγραφο. Δεν μπόρεσε όμως να προχωρήσει, αυτός ο άνθρωπος που είχε φράξει την είσοδο του έδινε στα νεύρα.

Το ρολόι στον τοίχο έδειχνε 8.07.

«Αν δεν ξεκολλήσει ως τις 8.10, θα βγω να του κάνω φασαρία...» είπε ο κύριος Καββαδιάς. «Στο κάτω κάτω, φαί-

νεται του χεριού μου... Μετρίου αναστήματος, μετρίας διαπλάσεως... Εκτός αν ξέρει τζούντο, μάλλον απίθανο...»

Ξανάσκυψε στο έγγραφο που είχε αρχίσει να διαβάζει αλλά και πάλι δεν προχώρησε. Τούτη τη φορά δεν πρόφτασε να προχωρήσει... Γιατί πρόφτασε ν' ανοίξει την πόρτα, και μάλιστα κάπως απότομα, αυτός ο άνθρωπος με τη ρεπούμπλικα...

«Στάθηκα πρώτα ν' αδειάσω από πάνω μου τη βροχή...» είπε μπαίνοντας. «Επιτέλους, όση βροχή μπόρεσα ν' αδειάσω...»

Έκλεισε την πόρτα, καθόλου απότομα τώρα, και με πολλή προσοχή άρχισε να σκουπίζει τα παπούτσια του στο χαλάκι.

«Φοβάμαι ωστόσο πως δεν κατάφερα και πολλά πράγματα και θα σας κάνω θάλασσα εδώ μέσα», είπε.

«Δεν έχει σημασία... Σας παρακαλώ, μην ενοχλείσθε με τέτοιες λεπτομέρειες», είπε ο κύριος Καββαδίας που είχε συνέλθει από την απρόοπτη εξέλιξη που έπαιρνε το ζήτημα.

Τι βλάκας που είμαι! συλλογίστηκε. Πελάτης είναι, κι εγώ παραλίγο να βγω έξω να του κάνω φασαρία!

«Βροχή και τούτη!» είπε ο άνθρωπος και έκανε μισό βήμα πατώντας στις μύτες των παπουτσιών.

«Πατήστε κανονικά!...» φώναξε ο κύριος Καββαδίας. «Σας είπα, μη δίνετε σημασία σε τέτοιες λεπτομέρειες. Πατήστε κανονικά... με την άνεσή σας!»

«Λοιπόν, να δείτε που θα βρέχει έτσι όλη τη νύχτα... Καλησπέρα σας!»

«Καλησπέρα σας!» είπε και ο κύριος Καββαδίας που αυτό το καθυστερημένο «Καλησπέρα σας!» τον αιφνιδίασε κάπως.

«Θα μπορούσα να πάω στοίχιμα πως θα βρέχει έτσι όλη τη νύχτα...» ξαναείπε ο άνθρωπος και έκανε άλλο ένα μισό βήμα.

Υστερα κοίταξε γύρω σα να γύρευε κάποιον άλλον που δεν τον έβλεπε και:

«Λοιπόν, θα ήθελα να μιλήσω στον κύριο διευθυντή του Γραφείου Ιδεών...»

Ο κύριος Καββαδίας στερέωσε και πάλι στη μύτη του τα γυαλιά, στάθηκε όσο μπορούσε πιο ευθυτενής.

«Ο κύριος διευθυντής του Γραφείου Ιδεών είμαι εγώ!» είπε με έμφαση σα να ήθελε να πείσει γι' αυτό πρώτα πρώτα τον εαυτό του.

«Ω!...» έκανε ο άνθρωπος σα να είχε ακούσει ξαφνικά κάτι φοβερά απροσδόκητο.

Αυτό το «Ω!...» ολοκλήρωσε τη δυσαρέσκεια του κυρίου Καββαδία που ο άνθρωπος δεν είχε αμέσως αντιληφθεί πως βρισκότανε μπροστά στο διευθυντή του Γραφείου Ιδεών.

Δε με πιάνει το μάτι του για διευθυντή, σκέφτηκε. Κι όμως, είμαι ο διευθυντής... Ακριβώς ο διευθυντής!

«Ωραία!... Πολύ ωραία...» είπε ο άνθρωπος και έκανε ένα ολόκληρο βήμα εμπρός.

Τώρα είχε σταθεί πιο πολύ στο φως, και ο κύριος Καββαδίας μπόρεσε να τον δει καλά: ένας άνθρωπος από κείνους που τους λένε «ένας ανθρωπάκος», δε θα ήτανε παραπάνω από 1,65, αδύνατος, χλωμός, με ύφος συνεσταλμένο.

«Καθίστε, κύριε!» είπε ο κύριος Καββαδίας.

«Φοβάμαι μην είναι αργά...» είπε ο άνθρωπος με τη ρεπούμπλικα, μια καφέ ρεπούμπλικα, σα να δίσταζε να καθίσει.

«Αργά; Καθόλου αργά! Το Γραφείον Ιδεών λειτουργεί από τις εννέα το πρωί ως τις εννέα το βράδυ, και χωρίς μεσημβρινή διακοπή», είπε ο κύριος Καββαδίας. «Ακριβώς προς εξυπηρέτησιν των πελατών του. Τώρα είναι... είναι 8.11. Συνεπώς, δεν είναι καθόλου αργά».

«Ωραία!... Πολύ ωραία...» έκανε ο άνθρωπος και κάθισε επιτέλους. «Φοβερά πρωτότυπη η ιδέα σας, κύριε διευθυντά, να ιδρύσετε το Γραφείον Ιδεών. Το πρώτο και μοναδικό Γραφείον Ιδεών στη χώρα μας, έτσι;»

«Ακριβώς έτσι. Καλοσύνη σας!»

«Παρακαλώ! Έχω ακούσει πολλά για το Γραφείον Ιδεών. Η φήμη του...»

Εδώ χτύπησε το τηλέφωνο.

«Με συγχωρείτε...» τον διέκοψε ο κύριος Καββαδίας. «Έχουμε και τους πελάτες που ζητάνε ιδέες διά τηλεφώνου.»

Πέρασε πίσω από το γραφείο του και πήρε το ακουστικό:

«Αλό! Ναι, εδώ Γραφείον Ιδεών. Μάλιστα, ο διευθυντής του Γραφείου. Καλησπέρα σας! Ο κύριος; Αναγνωστίδης; Αναγνωστίδης; Αναγνωστίδης ήτανε ο επιλοχίας μου στο στρατό. Πώς; Ιατρός Αναγνωστίδης... Τότε πρόκειται περί συνωνυμίας. Λοιπόν, σας ακούω, γιατρέ μου. Μια ιδέα για αισθηματικό μυθιστόρημα; Άλλο τίποτα! Γιατρέ μου, το Γραφείον Ιδεών διαθέτει πλουσιοπάτη κολεξιόν ιδεών για αισθηματικά μυθιστορήματα. Μπορείτε να διαλέξετε από την κολεξιόν του Γραφείου Ιδεών την ιδέα που σας τραβάει περισσότερο, που σας συγκινεί περισσότερο. Ναι, καθημερινώς, εννέα το πρωί με εννέα το βράδυ χωρίς διακοπή. Α, ναι! Μια διευκρίνιση: το μυθιστόρημα, γιατρέ μου, το προτιμάτε σκέτο... σκέτο ή με γέμιση; Τι εννοώ; Εννοώ σκέτο

αίσθημα θέλετε ή και λίγη περιπέτεια μέσα; Να σας πω, το Γραφείον Ιδεών διαθέτει απ' όλα τα είδη, για όλα τα γούστα. Η προσωπική μου γνώμη; Να σας πω, προτιμώ να 'χει και λίγη περιπέτεια. Αίσθημα πασπαλισμένο με λίγη περιπέτεια έχει πιο πολύ γούστο. Δε νομίζετε; Ωραία! Λοιπόν, σας αναμένω αύριο. Και χάρηκα πολύ! Ορεβουάρ, γιατρέ μου. Ορεβουάρ!»

Έκλεισε το τηλέφωνο ο κύριος Καββαδίας και πήγε στον άνθρωπο με την καφέ ρεπούμπλικα:

«Επιτέλους μόνοι!» του είπε. «Σας ζητώ συγγνώμη για την καθυστέρηση, αλλά... Το Γραφείον Ιδεών έχει φοβερή κίνηση... Επισκέψεις πελατών εδώ, τηλέφωνα, γράμματα από τις επαρχίες, τηλεγραφήματα... Αφήστε τα! Λοιπόν, τι λέγαμε;»

Ο άνθρωπος σκούπισε με το μανίκι του το μπορ της ρεπούμπλικας:

«Τι λέγαμε; Λέγαμε για το Γραφείον Ιδεών. Θερμά, θερμότατα συγχαρητήρια, κύριε διευθυντά. Η πρωτοβουλία σας είναι πράγματι θαυμασία. Και τιμά την πατρίδα μας. Τιμά την Ελλάδα. Η Ελλάς, η αιωνία πρωτοπόρος εις τον πολιτισμόν, αυτή η Ελλάς η οποία έδωσε εις όλους τους λαούς τα φώτα του πολιτισμού... Το “Ελληνικόν Θαύμα” συνεχίζεται εσαεί ανά τους αιώνας... Ο ελληνοχριστιανικός πολιτισμός...»

Αυτός εδώ φαίνεται δημόσιος υπάλληλος. Και μάλιστα κατώτερος, συλλογίστηκε ο κύριος Καββαδίας. Θα τον έχουν βάλει να εκφωνήσει τον πανηγυρικό της ημέρας. Η Εθνική Εορτή πλησιάζει. Και ήρθε να μου ζητήσει ιδέα για τον πανηγυρικό. Βάζω στοίχημα πως για τον πανηγυρικό ήρθε!

«Ωραία!... Πολύ ωραία...» είπε ο άνθρωπος.

«Να σας πω, με κολακεύει εντελώς ιδιαιτέρως, με κολα-

κείει και με συγκινεί βαθέως η γνώμη που έχετε για το Γραφείον Ιδεών», είπε ο κύριος Καββαδίας. «Αλλά εγώ αισθάνομαι ότι επί της επάλξεως αυτής... επί της επάλξεως του Γραφείου Ιδεών, δεν κάμνω τίποτε άλλο από του να εκπληρώ ένα χρέος. Χρέος προς την κοινωνίαν, προς όλους τους συνανθρώπους μας οι οποίοι έχουν ανάγκην ιδεών. Το Γραφείον Ιδεών δεν είναι κερδοσκοπική επιχείρησις. Είναι –άλλωστε, σύμφωνα και με το όνομά του–, είναι μία ιδεαλιστική, καθαρώς ιδεαλιστική προσπάθεια. Έναντι μικράς αμοιβής, διαθέτει ιδέες για όλα τα θέματα που είναι δυνατόν να ενδιαφέρουν τον άνθρωπο, το σύγχρονο άνθρωπο, στη ζωή του. Για όλα τα θέματα ζωής!»

Ξαναχτύπησε το τηλέφωνο. Ο κύριος Καββαδίας στερέωσε τα γυαλιά του:

«Λυπούμαι!...» είπε. «Σας είπα, δεν έχω ησυχία μ' αυτό το τηλέφωνο. Αλλά τι μπορώ να κάνω;»

Πήγε και πήρε το ακουστικό:

«Ναι, Γραφείον Ιδεών. Ω, χαίρετε, κύριε Μυλωνά! Πώς είσθε; Πώς είναι η κυρία Μυλωνά; Τα παιδιά; Όλοι καλά; Πάντα καλά! Λοιπόν, η ιδέα για την οικογενειακή εορτή που σας έδωσε το Γραφείον Ιδεών απεδείχθη καλή; Πώς; Έξοχη! Με κολακεύετε, κύριε Μυλωνά! Πάντοτε στη διάθεσή σας. Τι επιθυμείτε σήμερα; Πώς; Για ερωτική εξομολόγησή! Μια ιδέα για ερωτική εξομολόγηση... Ναι... βεβαίως! Το Γραφείον Ιδεών διαθέτει τα πάντα, κύριε Μυλωνά. Τα πάντα! Σύμφωνα. Μια ιδέα για ερωτική εξομολόγηση... Πώς; Σε μαθήτρια; Σε μαθήτρια του Αρσακείου; Να σας πω, αυτή η περίπτωση είναι μία περίπτωση... αντιλαμβάνεσθε... μία περίπτωση ιδιάζουσα, σπέσιαλ. Τι; Για μαθήτρια του Αρσα-

κείου εσωτερική; Ε, τώρα η περίπτωση γίνεται ακόμα πιο πολύ σπέσιαλ. Εντάξει! Θα σας τακτοποιήσω. Θα ετοιμάσω κάτι ειδικώς για σας, κύριε Μυλωνά. Κάτι εξτρά. Και αποκλειστικό. Εντάξει... Αποκλειστικό! Μόνο για σας! Θα υπάρξει βέβαια μια διαφορά στην τιμή... Σύμφωνα. Εχεμύθεια; Τι λέτε, κύριε Μυλωνά! Η εχεμύθεια είναι το άλφα και το ωμέγα του Γραφείου Ιδεών. Άκρα εχεμύθεια! Λοιπόν, είπαμε: μια ιδέα για ερωτική εξομολόγηση σε μαθήτριά του Αρσακείου εσωτερική. Εντάξει. Καληνύχτα σας, κύριε Μυλωνά. Τα σέβη μου στην κυρία Μυλωνά. Και να μου φιλήσετε τα παιδιά. Και τα τέσσερα!»

Στερέωσε και πάλι τα γυαλιά του και ξαναπήγε στον άνθρωπο με την καφέ ρεπούμπλικα που διάβαζε την πινακίδα στον τοίχο, κάτω δεξιά από το ρολόι:

ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ΚΥΒΕΡΝΟΥΝ
ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΕΕΣ

«Βλέπετε το κάρντεξ εκεί στη γωνία;» του είπε ο κύριος Καββαδίας. «Όλα τα θέματα ζωής είναι τακτοποιημένα εκεί. Όλα! Κάθε θέμα έχει και την καρτέλα του. Ιδέες... χιλιάδες ιδέες!»

«Εξοχα! Η οργάνωση του Γραφείου Ιδεών είναι, βλέπω, άψογη... μοντέρνα... ορθολογισμένη...»

«Ακριβώς! Τα πάντα τακτοποιημένα στο κάρντεξ. Ότι ενδιαφέρει τον άνθρωπο στη ζωή του. Όλα τα θέματα ζωής είναι εκεί, στο κάρντεξ... Για όλα τα θέματα ζωής το Γραφείο Ιδεών διαθέτει ιδέες. Έχουμε στοκ ιδεών για κάθε περίπτωση, για κάθε θέμα ζωής».

«Ωραία!... Πολύ ωραία...» είπε και ξαναπέρασε το μανίκι του στη ρεπούμπλικα.

«Λοιπόν, εσείς;...»

«Λοιπόν, εγώ...» είπε ο άνθρωπος και τώρα η φωνή του ήτανε αλλιώτικη, κάπως πιο βαθιά και κάπως πιο ζεστή. «Λοιπόν, εγώ, κύριε διευθυντά, θέλω μια ιδέα... μια ιδέα για θάνατο».

Η ιδέα για το Γραφείον Ιδεών ήρθε στον κύριο Καββαδία με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που έρχονται πάντα όλες οι μεγάλες ιδέες: ξαφνικά και χωρίς να 'χει τίποτα προϋπολογίσει.

Σε γενικές γραμμές, τα γεγονότα συνέβησαν ως εξής: τον περασμένο Σεπτέμβριο, ο κύριος Καββαδίας είχε στείλει, δακτυλογραφημένο με πολλή προσοχή, το μυθιστόρημά του «Περιπέτειες μιας ευαίσθητης καρδιάς» στο διαγωνισμό μυθιστορημάτων που είχε προκηρύξει η «Φιλολογική Επιθεώρηση». Και δεν είχε την παραμικρή αμφιβολία πως θα 'παιρνε παμφηφεί το πρώτο βραβείο.

Ακριβώς γιατί ήταν απόλυτα σίγουρος για το βραβείο, πήγε και έφτιαξε καινούργιο κοστούμι, ένα μαύρο με λεπτή άσπρη ρίγα, ειδικά για την περίπτωση. Θα το 'βαζε για πρώτη φορά το βράδυ που θα δίνανε τα βραβεία, στην ειδική συγκέντρωση που θα γινότανε και που θα ήτανε φιλολογικό αλλά και κοσμικό γεγονός.

Αυτό το καινούργιο κοστούμι δεν ήτανε και τόση απλή υπόθεση για τον κύριο Καββαδία. Τα οικονομικά του ήτανε πολύ ζορισμένα εκείνο τον καιρό... αλλά και τότε δεν ήτανε; Είχε πατήσει τα 44 και δεν είχε ακόμα στεριώσει σ' ένα

επάγγελμα. «Ελεύθερος σκοπευτής της ζωής», συνήθιζε να λέει για τον κύριο Καββαδία ο κύριος Καββαδίας.

Για να παραγγείλει λοιπόν το καινούργιο κοστούμι ο κύριος Καββαδίας, πάει να πει πως ήτανε 100% βέβαιος για το πρώτο βραβείο που θα 'παιρναν οι «Περιπέτειες μιας ευαίσθητης καρδιάς». Άλλωστε, θα το 'βγαζε και με το παραπάνω το έξοδο με το σεβαστό χρηματικό ποσό του βραβείου. Χώρια η δόξα.

Το μυθιστόρημα «Περιπέτειες μιας ευαίσθητης καρδιάς» ήταν η πρώτη ανάμειξη του κυρίου Καββαδία με τη λογοτεχνία. Η πρώτη αλλά και η τελευταία! Γιατί ο κύριος Καββαδίας δεν πήρε ούτε το πρώτο ούτε το δεύτερο ούτε το τρίτο βραβείο. Και του έμεινε αμανάτι το καινούργιο κοστούμι, αυτό το μαύρο με τη λεπτή άσπρη ρίγα.

Πολύ βαριά το πήρε ο κύριος Καββαδίας το ζήτημα. Στις τόσες άλλες περιπέτειες της ευαίσθητης καρδιάς του –γιατί βέβαια η «ευαίσθητη καρδιά» του μυθιστορήματος ήταν η δική του καρδιά–, στις τόσες άλλες περιπέτειες της ευαίσθητης καρδιάς του ήρθε να προστεθεί άλλη μια.

Το βράδυ της απονομής των βραβείων του διαγωνισμού, ο κύριος Καββαδίας, που αλλιώς τα είχε υπολογίσει και αλλιώς του ήρθαν, είχε πολύ μεγάλη στενοχώρια. Στο σπίτι του ήτανε και κάπνιζε συνέχεια, δεν έλεγε όμως να φύγει με το τσιγάρο η στενοχώρια, ίσια ίσια ολοένα και φούντωνε. Έβαλε τότε, για πρώτη φορά, το καινούργιο κοστούμι και πήγε να πιει κάτι.

Εκεί που καθότανε κι έπινε το ένα κονιάκ πάνω στ' άλλο, στη γωνιά του μισοσκότεινου μπαρ, είχε και τη *Φιλολογική Επιθεώρηση*, το τελευταίο τεύχος, που το πρωί μόλις είχε

κυκλοφορήσει με τ' αποτελέσματα του διαγωνισμού και το πρακτικό της Επιτροπής που έκανε λόγο για όλα ανεξαιρέτως τα μυθιστορήματα που είχαν υποβληθεί.

Και με πολλή πίκρα διάβαζε το κομμάτι για το δικό του μυθιστόρημα:

Το μυθιστόρημα του κυρίου Καββαδία «Περιπέτειες μιας ευαίσθητης καρδιάς» δεν είναι επιτυχημένο. Είναι όμως αναμφισβήτητο πως ο συγγραφέας του έχει το θείο δώρο των ιδεών. Έχει άφθονες και πράγματι πρωτότυπες ιδέες ο κύριος Καββαδίας, χειμάρρους ιδεών, και η Επιτροπή θεωρεί χρέος της να υπογραμμίσει το γεγονός.

Λοιπόν, την ώρα που ο κύριος Καββαδίας, πίνοντας ολοένα κονιάκ και ανάβοντας το ένα τσιγάρο πάνω στ' άλλο, διάβαζε και ξαναδιάβαζε ολοένα την κρίση της Επιτροπής για τις «Περιπέτειες μιας ευαίσθητης καρδιάς»... λοιπόν, αυτήν ακριβώς την ώρα τού ήρθε η ιδέα για το Γραφείον Ιδεών.

Πήγε και νοίκιασε ένα δωμάτιο στο ισόγειο της πολυκατοικίας Βερανζέρου 30α, ένα δωμάτιο αρκετά ευρύχωρο με είσοδο επί της οδού, είχε και τηλέφωνο. Έβαλε και στις εφημερίδες μια αγγελία:

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΙΔΕΩΝ

Διατίθενται ιδέαι επί παντός θέματος ενδιαφέροντος τον άνθρωπον εις την ζωήν του.

Ιδέαι διά την οργάνωσιν οικογενειακών εορτών, καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, πανηγυρικών συγκεντρώσεων και πανηγυρικών μνημοσύνων.

Ιδέαι διά την συγγραφήν διαφόρων κειμένων πολιτικού, κοινωνικού και πατριωτικού περιεχομένου.

Ιδέαι διά την συγγραφήν μυθιστορημάτων, θεατρικών έργων, εμμέτρων και μη.

Ιδέαι δι' αγορεύσεις εις την Βουλήν (και διά κυβερνητικούς βουλευτάς και διά βουλευτάς της αντιπολιτεύσεως).

Άκρα εχεμύθεια.

Βερανζέρου 30α – τηλ.: 51 5550

Ώραι λειτουργίας: 9 π.μ.-9 μ.μ., άνευ διακοπής.

Δε χρειάστηκε να τη δημοσιεύσει πολλές φορές την αγγελία του ο κύριος Καββαδίας. Οι πελάτες άρχισαν να περνάνε το κατώφλι του Γραφείου Ιδεών, οι πρώτοι έφεραν δεύτερους, οι δεύτεροι τρίτους. Και όσο πήγαινε, δυνάμωνε ο ρυθμός της πελατείας.

Έτσι αξιοποίησε ο κύριος Καββαδίας το «θείο δώρο» των ιδεών, όχι γράφοντας άλλα μυθιστορήματα αλλά δημιουργώντας το Γραφείον Ιδεών.

Βέβαια, σε κάθε περίπτωση που του παρουσιαζότανε, έδινε την ιδέα και τίποτα παραπάνω, δεν είχε καμιά ανάμειξη στην εκτέλεση, καμιά ευθύνη για την εκτέλεση. Τα περαιτέρω ήτανε δουλειά του πελάτη. Έτσι δεν είχε τον κίνδυνο να την πάθει σαν τις «Περιπέτειες μιας ευαίσθητης καρδιάς», δηλαδή να 'ναι άριστα η ιδέα και μηδέν η εκτέλεση.

Όλα πήγαιναν καλά, κάτι παραπάνω από καλά, θαυμάσια. Οι πελάτες είχανε γίνει ζωντανή και δωρεάν ρεκλάμα του Γραφείου Ιδεών. Το κάρντεξ ολοένα και πλουτιζότανε με καινούργιες καρτέλες ιδεών, το στοκ ιδεών ολοένα και πλουτιζότανε με νέες ποικιλίες.

Είχε πολλές φιλοδοξίες για το Γραφείο Ιδεών. Το σχέδιό του για το άμεσο μέλλον ήταν να καθιερώσει 24ωρη συνεχή λειτουργία, έτσι που το Γραφείο Ιδεών να γίνει: Σταθμός Πρώτων Βοηθειών Ιδεών.

Εφτά μήνες τώρα που είχε ανοίξει το Γραφείο Ιδεών ο κύριος Καββαδίας και τα οικονομικά του είχαν πάψει να 'ναι ζορισμένα.

Εφτά μήνες τώρα που είχε ανοίξει το Γραφείο Ιδεών ο κύριος Καββαδίας και είχε ράψει κιόλας επτά καινούργια κοστούμια, σε διάφορους χρωματισμούς και σχέδια...

«Όχι, δεν μπορώ να συμβιβαστώ!... Δεν μπορώ να εξακολουθώ να 'μαι μέσα σ' αυτόν τον κόσμο σα να μην έχει συμβεί τίποτα, σα να μη συμβαίνει τίποτα!...»

Η αλήθεια είναι ότι, όταν αρθρώνεται η ασυμβίβαστη άρνηση του Σαμαράκη, έχουν ήδη συμβεί πάρα πολλά, και τραγικά, σ' αυτόν τον κόσμο· έχει συμβεί ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. Κι όμως, η ελπίδα για έναν κόσμο καινούργιο που έφτανε κατέρρευσε μέσα στις νέες καταιγίδες της Ιστορίας.

Ο Σαμαράκης αρνείται να συμβιβαστεί. Και αρνείται να απελπιστεί.

Οι σύντομες και βαθύτατα ανθρώπινες ιστορίες αυτής της συλλογής αποτελούν στιγμιότυπα ολοζώντανα από τον ελληνικό μεταπολεμικό κόσμο και συνθέτουν ένα συνταρακτικό χρονικό της ήττας, της προδομένης ελπίδας και της προσδοκίας που τσακίστηκε, συλλαμβάνοντας, έτσι, στοιχεία του εθνικού μας βίου ολοζώντανα έως σήμερα.

Τα διηγήματα συνομιλούν με τον αναγνώστη, απευθύνονται σε συνειδήσεις που γρηγορούν, και αποκαλύπτουν την αβέβαιη συνθήκη ενός ολόκληρου κόσμου. Το ασυμβίβαστο «Όχι» των διηγημάτων είναι και το αδιαπραγμάτετο «Ναι» του Σαμαράκη στην ανθρωπιά, την εμπιστοσύνη, την ελπίδα και, τελικά, την ίδια τη ζωή.

Σε μια από τις πιο ώριμες και γόνιμες στιγμές της πεζογραφίας του, ο Σαμαράκης συνθέτει μια συλλογή διηγημάτων υψηλής αισθητικής, ακρίβειας και έντασης, κερδίζοντας τον έπαινο της επίσημης κριτικής και την αγάπη των πολυπληθών αναγνωστών του.

Και τιμάται με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psychogios.gr • e-mail: info@psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΙΣ: 13656